

o te whiri a te ra i teia rangi. He pa anake te rakau o tenei pakanga, pupuhi tohu mai ai te Poa i teia taha o te awa, me te Ingarahi hoki pupuhi tohu atu ai i teia taha. I nga pa rapa, te tin i kahianga o te mahi na kore te Ingarahi i kaha ai ana na te mahi ki nga tin i raxake o ana tu pa. I te ahiahi ka whakarere e te Poa i teia pa, i te mea kua kore e taia e ratou te pupuhi, kua tokomaha rawa i hoki o ratou ki a mate. Engari i pa i teia o teia me te tangata kore hoki i whaka e te Ingarahi i te tigege i te rana mahi i te whawhaha nga me o teia ahiahi noa. He tino mai te Poa i hinga engari kaore i taea te tatari. He tikanga te te Poa kia kua e mohioa o ratou i teia, na reira i te tona ai ta ratou tona i teia tohu pakau; he i teia nga me o ratou i teia i te tona te tatari ko na mea e rokohia ana e te Ingarahi e pa ana i runga. He mea i teia o nga wahine o te Poa ki tenei tikanga, ko ta ratou mahi kia tere tohu te whaka i te te matenga o ratou wharanga. He te koha ana o te Ingarahi i mate ana e 438. I teia mahi ki tenei whawhaha te tona o etahi apira tohu o te Ingarahi. Kua waenganui te whawhaha puta te whakare i nga mahi i teia haere raua ki te tihira i te mea a te Poa. Kaore i tihira te mea e whakaha ana ki te hoki i tihira e whaka o te awa. Whiri pai atu raua i te pa o te Poa, engari i te hokinga mai o teia i te mea.

NGA HOIA KUA TAE.

Ka 30,000 nga hoia a te Ingarahi kua tae ki Awherika. I tenei te whawhaha o tenei 30,000. E 120,000 ki aro i a Tianara Pura, e 6,000 ki aro i a Tianara Kataka (Gatara), 10,000 ki aro i a Tianara Metene. Ko ora ana katoa, he mea whawhaha ki runga ki nga mahi, ko etahi kei te tahi i nga mahi tere ana ko etahi kei te hinga i nga mahi i teia i tukituki e te Poa, ko etahi kei te hinga haere i nga waea kore, ko etahi kei te hinga i nga piriri me nga tiri mahi noa iho o te whawhaha. Ko Tianara Pura kei te tahi ki te rawhiti. E haere ana tana ope ki te whaka i a Tianara Metene kei te tahi hanauru. E haere ana ia ki te awahia i Kimari, tetahi o nga pa o te Ingarahi e haka mai nei e te Poa. Kua tae enei ope e rua te tae ki nga pa e haere nei e raua. Kei waenganui te ope a Tianara Kataka. Kei tenei ope nga hoia o Nui Tere me etahi o Ahiteria. Ko tenei te tino ope a te Ingarahi mo te haere ki Piritoria a ko nga hoia

katoa e tae atu a muri ake nei ka whakaurua ki tenei whawhaha. He tenei te whakahaere a Tianara Pura: - Kia ora mai a Reirime me Kimari ka huihui katoa ai nga ope a te Ingarahi kia kotahi whakakenga ki Piritoria. Ko Piritoria he tuunga whakamutunga mo te Poa i te hinga mai e a atu wahi katoa o tona kingitanga. Kia huihui nga ope katoa katahi ka riro i te kotahi o Tianara Pura te whakahaere o te katoa. Ki te hore a Piritoria, kua mutu tenei whawhaha, kua tino kore hoki te kingitanga o te Poa i te ao.

REIRIMETE (LADY SMITH).

Kaore ano he korero mai o Reirime, engari kei reira te mea nga taringa o te ao katoa. E mohio ana te ao katoa e kore e maha atu nga ra ka ana he pakanga nui ki reira. Kei reira te whaka o nga hoia a te Poa, kei reira ano hoki te munga o a te Ingarahi. Kei reira a Tianara Pura raua ko Tianara Tupete, nga tino rangatira o nga ope e raua. Ki te kore e hinga te Poa i Reirime, ara ki te hinga ko te Ingarahi, katahi ka tino kore a Reirime e taea te whakaa, tona e tukua patia ki te Poa i te mea hoki kua tata haere te pa nga kai. Otira kei te ra anake o te taturanga te tikanga.

KIMARI (KIMBERLEY).

Kaore ano kia hore a Kimari. Ko tetahi tenei o nga pa e tino whakamoe ana e te Poa ki hinga, mo te mea kei roto a Rihara Rooti, rangatira o nga mahi kore, o nga mahi taimana. E ki ana te Poa na tana tangata tona ko etahi atu tangata rangatira o Ingarahi e whai paanga ana ki Tianara Metene te tae mai o tenei whawhaha. Kua whakaritea e te Poa tetahi atu mai mo tona upoko. Ka mahi nga whakakenga a te Poa, kaore ano kia taea, a kei te whakakenga ano i teia. Engari ki te ki a nga tangata o roto e kore rawa e hore to ratou pa, ko ta ratou whakaa ano iena. Ko te mahi a Rihara Rooti i tenei ra, he pou tukan hei whakapaipai i nga tiri o tona taone.

MAWHIKINGI (MAIFRING).

I pohehe a Tianara Koroti (Cronje) o te Poa tona e ngawari noa iho te horonga o Ma-whekingi. I mea hoki ia i tana rota ki to ratou Tianara: - Kaore he rerenga ketanga mo tenei pa, heoi ano ko te hore arake. I tae ano he pa nui ma te Poa ki reira, kaati kaore i totika. Hei aha te marua o nga tangata o te pa kaore